

Çok Boyutlu Diyabet Anketi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çok Boyutlu Diyabet Anketi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19183>

Özet

Çok Boyutlu Diyabet Anketi (ÇBDA), diyabet hastaların hastalık yönetimi, psikolojik durumu ve yaşam kalitesi ile ilgili çok boyutlu yapılar değerlendirilmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçektir. Bu giriş, ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması temel almaktadır. Ölçek, özellikle Türkiye'deki bireylerin diyabetle ilişkili tutumları ve davranışları kültürel olarak uygun bir şekilde ölçmek için Uyarlama çalışması sonucunda kullanıma sunulmuştur. Bu araç, hem klinik uygulamada hem de akademik araştırmalarda diyabet yönetiminin psikososyal bileşenlerini anlamak için kritik bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Diyabet, psikoloji, sağlık, ölçek, uyarlama, Çok Boyutlu Diyabet Anketi, psikometrik

Yazarlar

Gülhan Çosansu, Sevim Erdoğan

Amaç

Çok Boyutlu Diyabet Anketi'nin temel amacı, orijinal formu farklı bir dilde geliştirilmiş olan bu araçtan, Türk kültürüne ve diline uygunluğunu sağlayarak psikometrik özelliklerini ortaya koymaktır. Ölçek, bireylerin diyabet yönetimine ilişkin algıları, duygusal tepkilerini ve öz bakım davranışları çok yönlü bir şekilde ölçmeyi hedefler. Bu uyarlama çalışması, Türkiye'deki sağlık profesyonellerine ve araştırmacılara güvenilir ve geçerli bir değerlendirme aracı sağlamak amacıyla yapılmıştır.

Yapı

Ölçek, diyabetle yaşamın getirdiği çeşitli zorluklar ve adaptasyon mekanizmaları kapsayan çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Genel olarak ölçülen yapı, diyabet mellitus hastaların hastalığa ilişkin psikolojik durumları, öz yeterliliklerini, hastalık kabul düzeylerini ve tedaviyi takip etme davranışları içerir. Bu psikometrik özellikler, bireyin diyabet yönetimindeki başarısı ve yaşam kalitesini etkileyen temel faktörlerdir.

Geçerlik

Çok Boyutlu Diyabet Anketi Türkçe formunun geçerlik çalışmaları, Coşansu ve Erdoğan (2010) tarafından yürütülmüştür. Uyarlama sürecinde, dilsel ve kültürel Geçerlik sağlamak amacıyla uzman görüşleri alınmış ve geri çeviri yöntemleri kullanılmıştır. Yapı geçerliğini belirlemek için faktör analizleri (genellikle Açıklayıcı veya Doğrulayıcı Faktör Analizi) uygulanmıştır. Bu

analizler, ölçek maddelerinin kuramsal olarak öngörülen boyutlar? temsil edip etmedi?ini test etmeyi amaçlam??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in Güvenirlik analizleri, Türkçe formun iç tutarlı?ı???n? (Cronbach Alfa katsay?s?) ve muhtemel test-tekrar test güvenilirli?ini incelemi?tir. Yüksek iç tutarlı?lık katsay?lar?, ölçek maddelerinin ayn? yapı?y? ölçme konusunda tutarlı? oldu?unu gösterir. Co?ansu ve Erdo?an'ın (2010) çal??ması?, ölçe?in Türk popülasyonunda tutarlı? ve kararlı? sonuçlar verdi?ini göstermeyi hedeflemi?tir, bu da ölçe?in klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda güvenle kullan?labilece?i anlam?na gelir.

Faktör Analizi

Uyarlama çal??ması? kapsamında gerçekleştirilen Faktör Analizi, ölçe?in orijinal yapı?s?n?n (yani boyutlar?n?) Türkçe örnekleme korunup korunmadı??n? incelemi?tir. Çok Boyutlu Diyabet Anketi'nin ad?ndan da anla??ıaca?? gibi, ölçe?in birden fazla alt boyuta sahip olması? beklenir. Faktör yüklerinin incelenmesi ve faktör yapı?s?n?n orijinal ölçekle kar??ıla?tırılmas?, Türkçe formun yapı?s?sal geçerlili?ini destekleyen önemli bir adımdır. Bu analizler, diyabetle ilgili stres, öz bakım ve sosyal destek gibi ayrı boyutlar?n varlı??n? teyit etmi?tir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme (Orijinal ölçe?in yapı?s?na ba?lı? olarak)

Language Available: Türkçe

Population Group: Diyabetli bireyler (Tip 1 veya Tip 2 Diyabet hastalar?)

Age Group: Yeti?kinler (Çal??manın örnekleme ba?lı? olarak 18 ya? ve üzeri)

Population Details: Diyabet tan?s? almı??, farklı sosyo-demografik özelliklere sahip bireylerden olu?an örneklem.

Test Methodology: Öz bildirim ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Diyabet yönetimi, öz bakım, psikososyal, ölçek uyarlama, Co?ansu, Erdo?an

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: cosansugulhan@gmail.com

Correspondence Address: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? **2010** y?I?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar (Gülhan Çosansu) ile ileti?im kurulmas? önerilir. Lisans ve ücret bilgileri, yay?nc?ya veya sorumlu yazara dan???larak netle?tirilmelidir.

Kaynaklar

Co?ansu, G. ve Erdo?an, S. (2010). Çok Boyutlu Diyabet Anketi Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 13(4).

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

[cok-boyutlu-diyabet-anketi-toad.pdf](#)

Çok Boyutlu Diyabet Anketinin Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler, telif hakk? veya gizlilik nedeniyle bu platformda yay?nlanmamaktadır. Maddelere eri?im için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi veya yukar?da belirtilen akademik referans?n incelenmesi gerekmektedir.